

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

UTKAST TIL LOV OM NATUROMRÅDER I OSLO OG NÆRLIGGENDE KOMMUNER - MARKA. RIKSANTIKVARENS HØRINGSUTTALELSE

Det vises til høringsbrev fra Miljøverndepartementet om Utkast til lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka), datert 26. juni 2007. Høringsfristen er 15. november i år. Riksantikvaren har varslet Miljøverndepartementet om at uttalelsen vår er forsinket.

Riksantikvaren ser positivt på at Miljøverndepartementet ønsker å gi Marka et vern gjennom særskilt lovgivning. Riksantikvaren har noen få kommentarer til lovforslaget.

Formålsparagrafen

I utkastet til lovens formålsparagraf er også kulturminneverdiene nevnt i første setning, første ledd, noe Riksantikvaren mener er en forutsetning for å ta vare på kulturarven i Marka. I andre ledd heter det at: .....”og sikre områdets spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelser og idrett”. Etter Riksantikvarens oppfatning er det ikke mulig å skille mellom opplevelse av friluftsliv, natur, og kulturdimensjonen i landskapet. Et naturmiljø er mer eller mindre kulturpåvirket. I Marka er kulturpåvirkningen vesentlig fra steinalder og frem til i dag. Kulturminneverdiene (kulturmiljøet)bør således inngå i andre ledd i setningen, jf. omtalen av §1 i kulturminneloven s. 28 under omtalen av § 16. Kulturminneinteressene blir da ivaretatt som likeverdig del i en helhetlig (miljø)ressursforvaltning. Loven bør derfor *ikke* kalles Lov om naturområder....osv. Skal loven hete noe annet enn Lov om Marka, må kulturminneverdiene gjenspeiles på lik linje med naturområdene i lovens benevnelse.

Geografisk avgrensning

Når arbeidet med å fastsette grensene for Markaområdene skal gjennomføres forutsetter Riksantikvaren at regional kulturminneforvaltning tas med på råd slik at viktige kulturminner og kulturmiljø blir tatt hensyn til ved grensdragningen. Per i dag finnes det ikke total oversikt over kulturminnene i de aktuelle områdene som vil omfattes av Markaloven. Det er behov for nye registreringer i flere av områdene, noe som krever at det stilles ressurser til rådighet for regional kulturminneforvaltning.

Avgrensningsspørsmålet må også ses i lys av det presset som kan oppstå på arealene og eventuelle kulturminneverdier som blir liggende inntil grensene for Marka. Det er derfor viktig at det manglende kunnskapsgrunnlaget om kulturminner og kulturmiljø i grenseområdene blir utredet.

Forholdet til annet lovverk - jf. også § 16

I kapitlet om Bakgrunn omtales en rekke lover som har betydning i forhold til ny Markalov. Kulturminneloven er ikke omtalt her, men først under omtale av § 16 nevnes denne. Det hadde vært ønskelig at også kulturminneloven var blitt omtalt på lik linje med øvrig lovverk tidligere i høringsdokumentet da kulturminnelovens bestemmelser fortsatt vil gjelde innenfor Markalovens virkeområde. Særlig gjelder dette hensynet til de *ikke* kjente kulturminnene, og spesielt de arkeologiske kulturminnene under markoverflaten, som fortsatt skal ivaretas. Uansett type tiltak (som etablering av stier, løyper, skogbrukstiltak m.v.) innenfor markagrensen skal spørsmålet om tiltaket kan komme i konflikt med kulturminner utredes, jf. bestemmelsene i kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Dispensasjon jf. § 10

Forslaget til dispensasjonsbestemmelsene synes fornuftige, dog bør det også for dette punktet presiseres at hensynet til kulturminner og kulturmiljø skal ivaretas på lik linje med naturmiljøet og friluftslivet. Dette bør derfor inngå i lovteksten. Det er grunn til å minne om at det kreves dispensasjon etter kulturminneloven dersom automatisk fredete kulturminner blir berørt av et tiltak.

Klage mv. § 11

Etter denne paragrafen får organisasjoner med friluftsliv som formål anledning til å klage på vedtak fattet av kommunen etter §§ 5,6 (første ledd) og 10. Dette bør gjelde alle interesseorganisasjoner som har formål friluftsliv, natur- og kulturvern, herunder Kulturvernforbundet (historielag), Fortidsminneforeningen osv.

Særskilt vern, jf. § 12

I forslaget til Markaloven foreslås det å gi hjemmel til å verne områder for friluftsliv. Slike områder forutsettes å ha særskilte kvaliteter for friluftsliv. I forslaget understrekes at kvalitetene må knyttes an til naturopplevelser. Riksantikvaren mener dette blir for snevert. Kulturminner og kulturmiljø er kvaliteter som preger et område i like stor grad som naturgrunnlaget. Kulturminner og kulturmiljø bør derfor også være verdier som på selvstendig grunnlag legges til grunn for særskilt vern av friluftsområder. Opplevelsesverdier knyttet til kulturminner og kulturmiljø må inngå i lovteksten.

I den forklarende teksten til §12 omtales begrensninger på type tiltak som kan iverksettes i friluftsområder, herunder nevnes "visse typer landbruksdrift". Det er noe uklart hva det menes her. Gjengroing er en av de største utfordringene i dagens forvaltning av kulturminner, kulturmiljø og landskap. Riksantikvaren er derfor positiv til tiltak som hindrer gjengroingen og samtidig bidrar til at kulturminne- og kulturmiljøverdier opprettholdes. Riksantikvaren mener det er behov for en presisering av begrepet "visse typer landbruksdrift".

Skjøtsel og vedlikehold er forutsetninger for å opprettholde mange av de verdiene man ønsker å verne om. I den forklarende teksten til lovparagrafen nevnes spesielt

”restaurering etter naturinngrep” og ”fjerning av forfalte anlegg”. Riksantikvaren vil bemerke at begge nevnte tiltak kan omfatte kulturminneverdier og må vurderes i en slik sammenheng før eventuelle tiltak iverksettes.

Vennlig hilsen

Margrethe Trivberg for
Jostein Løvdal (e.f.)
seksjonssjef

Elin Dalen
Elin Dalen

Vedlegg:

Kopi til:

Akershus fylkeskommune, Avdeling for regional utvikling - Schweigaards gate 4,
0185 Oslo

Buskerud fylkeskommune, Utviklingsavdelingen - Fylkeshuset, 3020 Drammen

Oppland fylkeskommune, Fagenhet for kulturminnevern - Serviceboks, 2626

Lillehammer

Oslo kommune - Byantikvaren, Postboks 2094 Grünerløkka, 0505 Oslo